

Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formunun Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması

Adaptation of the Short Form of the Oxford Happiness Questionnaire into Turkish: A Validity and Reliability Study

Tayfun DOĞAN¹ ve Nesrin AKINCI ÇÖTOK²

Öz: Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu-OMÖ-K (Hills ve Argyle, 2002) mutluluk düzeyini değerlendirebilmek amacıyla geliştirilmiş 8 maddelik bir ölçektir. Bu çalışmada OMÖ-K Türkçe'ye çevrilmiş ve psikometrik özellikleri incelenmiştir. Çalışma, Sakarya Üniversitesi'nde öğrenimlerine devam etmekte olan 532 üniversite öğrencisi ile yürütülmüştür. Veri toplama araçları olarak OMÖ-K ile birlikte Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşam Yönelim Testi ve Zung Depresyon Ölçeği kullanılmıştır. OMÖ-K'nun psikometrik özellikleri madde analizi, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, benzer ölçek geçerliği, iç tutarlık ve test tekrar test yöntemleriyle incelenmiştir. Faktör analizi sonuçları ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Benzer ölçek geçerliği kapsamında OMÖ-K ile Yaşam Doyumu Ölçeği ve Yaşam Yönelimi Testi arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. OMÖ-K ile Zung Depresyon Ölçeği arasında ise negatif yönde manidar ilişki bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlık ve test tekrar test güvenirlilik katsayıları sırasıyla .74 ve .85 olarak saptanmıştır. Sonuç olarak OMÖ-K'nun Türk üniversite öğrencilerinin mutluluğunu ölçmede kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Oxford Mutluluk Ölçeği, mutluluk, geçerlik, güvenirlilik

Abstract: The Oxford Happiness Questionnaire short form-OHQ-SF (Hills & Argyle, 2002) is a recently developed eight-item measure of happiness. In the present study, the OHQ-SF was translated into Turkish and psychometric properties of the questionnaire were assessed. The OHQ-SF was completed by a sample of 532 Turkish university students from Sakarya University. In the research, as data collection tools, the Satisfaction with Life Scale, Life Orientation Test and the Zung Depression Scale were used as well as the OHQ-SF. The psychometric properties of the OHQ-SF were analyzed by means of item analysis, exploratory and confirmatory factor analysis, criterion related validity, internal consistency and test-retest methods. The exploratory and confirmatory factor analysis results demonstrated that the questionnaire had a unidimensional structure. Within the scope of the criterion related validity, positively significant correlations were found between the OHQ-SF and the Satisfaction with Life Scale and the Life Orientation Test. And negatively significant correlation was found between OHQ-SF and the Zung Depression Scale. The OHQ-SF's internal consistency coefficient and test-retest reliability coefficient were determined to be .74 and .85, respectively. In conclusion, OHQ-SF can be recommended as a reliable and valid measure for happiness in Turkish university students.

Keywords: Oxford Happiness Questionnaire, happiness, validity, reliability

Psikoloji ile ilgili araştırmalar daha çok ruhsal bozukluklara (depresyon, anksiyete, kişilik bozuklukları vs.) odaklanmıştır. Bunun nedenleri içinde ruhsal bozuklukların araştırmacılar açısından ilgi çekici olması kadar, psikolojiyle ilgili önde gelen kuramcılarının ruhsal bozukluklara eğilmiş olması ve psikoloji biliminin psikiyatriden etkilenmesi de gösterilebilir. Bu durum ise pozitif psikolojinin ihmal edilmesiyle sonuçlanmış ve ruhsal açıdan sağlıklı

olan bireyler üzerinde araştırmaların yapılmamasına neden olmuştur. Özellikle 1980'lerden sonra pozitif psikolojiye bir yönelim başlamış mutluluk, yaşam doyumu, iyimserlik, iş doyumu, işe bağlılık, evlilik doyumu gibi konularda araştırmalar yaygınlaşmaya başlamıştır (Abdel-Khalek, 2006; Argyle ve Lu, 1990; Lyubomirsky ve Lepper, 1999; Myers ve Diener, 1995; Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Literatür incelendiğinde mutluluğun ölçümüne

¹ Dr., Sakarya Üniversitesi, Sakarya, e-posta: tayfun@tayfundogan.net

² Yrd.Doç.Dr., Sakarya Üniversitesi, Sakarya, e-posta: nakinci@sakarya.edu.tr

yönelik olarak Öznel Mutluluk Ölçeği (Lyubomirsky ve Lepper, 1999), Depresyon-Mutluluk Ölçeği (McGreal ve Joseph, 1993) ve Mutluluk Yönelimi Ölçeği' nin (Peterson, Park ve Seligman, 2005) sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Ancak mutluluk araştırmalarında en sık kullanılan ölçme aracı çeşitli formlarıyla birlikte Oxford Mutluluk Envanteri'dir (Argyle, Martin ve Crossland, 1989).

Oxford Mutluluk Envanteri (OME), Argyle, Martin ve Crossland (1989) tarafından 29 maddelik 4' lü Likert tipi (0-3) bir envanter olarak geliştirilmiştir. Onlar mutluluğun üç temel bileşeni içerdiğini ileri sürmüşlerdir: Olumlu duygulanım veya neşenin sıklığı, belirli bir yaşam sürecinde yaşanan yüksek yaşam doyumu düzeyi ve öfke, kaygı, korku gibi olumsuz duyguların azlığı. Argyle, Martin ve Crossland (1989), ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısını .90 olarak, 7 haftalık arayla uygulama sonucu elde edilen test tekrar test güvenilirlik katsayısını ise .78 olarak rapor etmişlerdir. Aynı çalışmada OME ile Beck Depresyon Ölçeği arasında $-.52 (p<.001)$ korelasyon elde edilmiştir. Daha sonra OME, Hills ve Argyle (2002) tarafından revize edilerek Oxford Mutluluk Ölçeği-OMÖ (Oxford Happiness Questionnaire) olarak 6'lı Likert tipinde yeniden geliştirilmiştir. OMÖ' nün iç tutarlık katsayısı .92 olarak bulunmuştur. Ayrıca Hills ve Argyle (2002) tarafından yapılan bu çalışmada OMÖ' nin 8 maddelik kısa formu da (OMÖ-K) geliştirilmiştir. OMÖ ile kısa formu arasında $.93, p<.001$ korelasyon elde edilmiştir.

Cruise, Guckin ve Lewis (2006), OMÖ-K'nun güvenilirliğini belirlemeye yönelik olarak 55 Kuzey İrlandalı üniversite öğrencisi üzerinde bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada iki hafta arayla uygulama sonucu elde edilen test tekrar test güvenilirlik katsayısı .69 olarak bulunmuştur. İç tutarlık katsayısı ise ilk uygulamada .62, ikinci uygulamada da .58 olarak saptanmıştır. Callaway (2009) ise 201 üniversite öğrencisi üzerinde OMÖ-K' nun güvenilirliğini incelemiş ve iç tutarlık katsayısını .76 olarak bildirmiştir.

OME ve OMÖ, uluslararası alanda mutlulukla ilgili araştırmalarda çok yaygın olarak kullanılmaktadır. Ölçek Çince'ye (Lu ve Shih, 1997), Japonca'ya (Furnham ve Cheng, 1999), İbranice'ye (Francis ve Katz, 2000), Portekizce'ye (Neto, 2001), Farsça'ya (Liaghatdar, Jafari, Abedi ve Samiee, 2008) ve Almanca'ya (Lewis, Francis ve Ziebertz, 2002) çevrilmiş ve psikometrik özellikleri incelenmiştir.

Bu çalışmanın amacı OMÖ-K'nu Türkçe'ye uyarlamak ve ölçeğin üniversite öğrencilerinde psikometrik özelliklerini incelemektir. OMÖ-K' nun kısa oluşu, uygulama ve değerlendirmesinin kolay

oluşu nedeniyle özellikle pozitif psikoloji ile ilgili araştırmalarda tercih edilebileceği umulmaktadır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını 2009-2010 öğretim yılında Sakarya Üniversitesi'nin değişik fakülte ve bölümlerinde öğrenim gören ve kolay örnekleme yöntemiyle seçilen toplam 532 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma üç farklı grupta yürütülmüştür. İlk grup 321 kişiden oluşmaktadır ve faktör analizi, madde analizi ve iç tutarlık çalışmaları bu gruptan elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. İkinci grup 81 kişiden oluşmaktadır ve test tekrar test güvenilirlik çalışmaları da bu gruptan elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Üçüncü grup ise 130 kişiden oluşmaktadır ve benzer ölçek geçerliği de bu gruptan elden edilen veriler üzerinden çalışılmıştır. Katılımcıların 246' sı erkek (% 46.2) ve 286' sı kadındır (% 53.8). Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaş aralığı 18-30 ve yaş ortalaması 21.42 (S=1.78) olarak saptanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Yaşam Yönelim Testi-YYT (İyimserlik Ölçeği): YYT, bireylerin yaşama bakışlarını değerlendirebilmek amacıyla Scheiver ve Carver (1985) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 12 maddeden oluşmaktadır ve 5' li Likert tipinde (1-Kesinlikle katılmıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum) bir cevaplama anahtarına sahiptir. Ölçek maddelerinin dördü yaşama olumlu bakış açısını (iyimser) ve dördü de olumsuz bakış açısını (kötümser) gösteren ifadelerden oluşmaktadır. Diğer dört madde ise dolgu maddesi olarak kullanılmaktadır. Testten alınabilecek en düşük puan "0" en yüksek puan ise "32"dir. Yüksek puanlar iyimserliğin yüksek olduğuna işaret etmektedir. YYT' nin Türkçe uyarlaması Aydın ve Tezer (1991) tarafından yapılmıştır. Buna göre ölçeğin iç tutarlık katsayısı .72 ve dört hafta arayla uygulama sonucu elde edilen test tekrar test güvenilirlik katsayısı .77 olarak bulunmuştur. Aynı çalışmada YYT ile Beck Depresyon Ölçeği arasındaki korelasyon ise .56 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise YTT' nin iç tutarlık güvenilirlik katsayısı .72 olarak bulunmuştur. Ayrıca Zung Depresyon Ölçeği ile arasında $-.46 (p<.001)$ ve Yaşam Doyumu Ölçeği ile $.48 (p<.001)$ korelasyon elde edilmiştir.

Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ): Yaşam Doyumu Ölçeği, bireylerin yaşam doyumlarını ölçebilmek amacıyla Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek beş maddeden oluşmaktadır ve 7' li Likert (1-Hiç katılmıyorum,

7-Tamamen Katılıyorum) tipindedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 5 ila 35 arasında değişmektedir. Yüksek puan yüksek yaşam doyumuna işaret etmektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Köker (1991) tarafından yapılmıştır. Köker (1991), ölçeğin iç tutarlık katsayısını .78 ve test tekrar test güvenilirlik katsayısını .71 olarak bildirmiştir. Bu çalışmada ise YDÖ' nin iç tutarlık katsayısı .86 olarak bulunmuştur. Yine YDÖ ile Zung Depresyon Ölçeği arasında .59 ($p<.001$) ve Yaşam Yönelimi Testi arasında -.48 ($p<.001$) ilişki bulunmuştur.

Zung Depresyon Ölçeği (ZDÖ): Zung (1965) tarafından geliştirilen ZDÖ, öz bildirim tarzı 20 maddelik bir ölçektir. Ölçek 4' lü Likert (1-Hiçbir zaman, 4-Her zaman) tipindedir. Ölçekte 2., 5.,6.,11.,12.,14.,16.,17.,18. ve 20. maddeler tersten kodlanmaktadır. Ölçeğin Türk üniversite öğrencilerinde psikometrik özelliklerinin incelenmesi Gençdoğan (2001) tarafından gerçekleştirilmiştir. Buna göre benzer ölçekler geçerliği kapsamında ZDÖ ile Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) ve SCL-90 Depresyon Alt Ölçeği arasındaki ilişkiler incelenmiştir. ZDÖ ile BDÖ arasında .89, SCL-90 DAÖ arasında ise .82 korelasyon elde edilmiştir. ZDÖ' nün iç tutarlık güvenilirlik katsayısı sağlıklı üniversite öğrencileri için .80 ($n=767$), hasta grubu için ise .84 ($n=212$) olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise ZDÖ' nün iç tutarlık katsayısı .74 olarak saptanmıştır.

İşlemler

Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu'nun psikometrik özelliklerinin incelendiği bu çalışmada, öncelikle ölçeğin İngilizce formu, iyi derecede İngilizce bilen, ikisi psikolojik danışma alanında uzman, üçü çeviri uzmanı, birbirinden bağımsız 5 kişi tarafından Türkçe' ye çevrilmiştir. Çeviriler incelenip karşılaştırılarak her bir maddeyi en iyi temsil ettiği düşünülen ifadeler benimsenmiştir. Elde edilen form, psikolojik danışma alanından bir öğretim elemanı tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Son olarak orijinal form ve elde edilen form karşılaştırılmış ve dilsel eşdeğerlik açısından yeterli olduğu sonucuna varılarak ölçeğe son hali verilmiştir. Ölçeğin özgün formu, altı basamaklı Likert tipi (1-Hiç katılmıyorum, 6-Tamamen katılıyorum) bir ölçektir. Türkçe anlam ve anlaşılabilirlik açısından beşten fazla seçenek yazılması güçlüğüne neden olmaktadır. Yani seçenekler anlam olarak birbirine çok yakın olmakta ve cevaplayıcıların bu seçenekleri ayırt etmesi oldukça zor olmaktadır. Örneğin, 'bazen', 'ara sıra', 'seyrek', 'nadiren', 'çok az' gibi seçenekleri birbirinden ayırt etmek oldukça güçtür (Şeker ve Gençdoğan, 2006). Bundan dolayı ölçeğin Türkçe formu beşli

Likert tipine göre hazırlanmıştır. Araştırma için hazırlanan ölçeklerin uygulanması ders saatlerinde yapılmıştır. Gerekli izinler alındıktan sonra öğrencilere araştırmanın amacı anlatılmış ve gönüllü öğrencilerin çalışmaya katılması istenmiştir. Daha sonra verilerin analizine geçilmiştir. Öncelikle madde analizi yapılmış ardından ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yöntemleriyle incelenmiştir. Benzer ölçek geçerliği kapsamında OMÖ-K' nun Zung Depresyon Ölçeği (Zung, 1965), Yaşam Yönelimi Testi (Scheiver ve Carver 1985) ve Yaşam Doyumu Ölçeği (Diener ve ark. 1985) ile ilişkisine bakılmıştır. OMÖ-K' nun güvenilirliği ise test tekrar test ve iç tutarlık yöntemleriyle incelenmiştir. Ayrıca OMÖ' nden alınan puanların cinsiyete göre farklılığı incelenmiştir. Verilerin analizi SPSS ve Lisrel programları ile yapılmıştır.

Bulgular

Madde Analizine İlişkin Bulgular

OMÖ-K' nun maddelerinin ölçeğin bütünü temsil gücünü ve ayırt ediciliğini belirleyebilmek amacıyla sırasıyla madde toplam korelasyonu incelenmiş ve % 27' lik alt üst grup karşılaştırmaları yapılmıştır. Eğer bir maddenin toplam puanla olan korelasyonu düşük ise, bu o maddenin testteki diğer maddelerden farklı bir niteliği ölçtüğünü gösterir (Karasar 1995). Madde analizi sonucu 4. maddenin (*Çekici göründüğümü düşünmüyorum.*) madde toplam korelasyonunun .17 olduğu belirlenmiştir. Madde toplam korelasyonunun yorumlanmasında değeri .30 ve üzerinde olan maddelerin yeterli kabul edildiği (Büyüköztürk, 2004) göz önüne alınarak 4. madde ölçekten çıkarılmış ve analizler tekrar yapılmıştır. OMÖ-K' nun madde toplam korelasyonu değerlerinin .36 ile .55 arasında değiştiği görülmüştür. Büyüköztürk'e (2004) göre madde toplam korelasyonu değerlerinin .30 ve üzerinde olması yeterli kabul edilmektedir. % 27' lik alt-üst grup karşılaştırmaları sonucu ise katılımcıların üst %27 ve alt %27'lik diliminin OMÖ-K' ndan almış oldukları puanların ortalamaları arasındaki farka ilişkin t değerlerinin 10.48 ($p<.001$) ile 12.72 ($p<.001$) arasında olduğu bulunmuştur. Buna göre ölçek maddelerinin ayırt edicilik güçlerinin yeterli olduğu söylenebilir. Elde edilen sonuçlar Tablo 1' de sunulmuştur.

Geçerlik Çalışmalarına İlişkin Bulgular

OMÖ-K' nun yapı geçerliğini belirlemek amacıyla açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yöntemleri kullanılmıştır. Öncelikle verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek amacıyla örneklem uygunluğu (sampling adequacy) ve Barlett Sphericity testleri yapılmıştır. Kaiser-

Tablo 1. OMÖ-K'nin Madde Analizi ve %27 Alt-Üst Gruplar Arasındaki Farklılıklara Ait t-testi Sonuçları

Maddeler	Madde toplam korelasyonu ¹	t (Alt %27-Üst%27) ²
Madde1	.45	11.858**
Madde2	.36	10.480**
Madde3	.55	12.724**
Madde5	.47	10.974**
Madde6	.45	11.874**
Madde7	.53	12.219**
Madde8	.39	10.958**

¹n=321, ²n₁, n₂=87, **p<.001

Meyer-Olkin (KMO) örneklem uygunluk katsayısı 0.80 ve Barlett-Sphericity testi ki kare değeri 390.616 ($p<.001$) olarak bulunmuştur. Faktör analizi için KMO değerinin .60' dan yüksek olması ve Barlett Sphericity testinin de anlamlı çıkması gerektiği ifade edilmektedir (Büyükoztürk, 2004). Buna göre elde edilen sonuçlar verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. AFA sonucu özdeğeri 2.782 olan ve toplam varyansın % 39.74' ünü açıklayan tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Maddelere ilişkin faktör yükleri Tablo 2' de verilmiştir.

OMÖ-K' nun özgün formunun ve bu çalışmada

Tablo 2. Açıklayıcı faktör analizi sonucu

Maddeler	Faktör Yükleri
Madde1*	.62
Madde2	.53
Madde3	.72
Madde5	.63
Madde6	.64
Madde7	.70
Madde8*	.55

Açıklanan toplam varyans % 39,74
Özdeğer 2.782

*Bu maddeler tersten kodlanmaktadır.

AFA sonucu elde edilen tek faktörlü yapısının Türk üniversite öğrencilerinden oluşan örneklemde doğrulanıp doğrulanmayacağını ortaya koymak üzere doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA sonucu modelin uygunluğu ilk olarak ki kare değerinin serbestlik derecesine oranıyla değerlendirilmiştir. Buna göre ki kare değerinin serbestlik derecesine oranının 5'ten küçük olması gerekmektedir (Kline, 2005; Meyers, Gamst ve Guarion, 2006). Bu çalışmada bu oran (35.05/13)

2.77 olarak saptanmıştır. Uyum iyiliği indekslerinde AGFI, GFI, NFI, CFI, IFI için kabul edilebilir uyum değerlerinin .90 ve üzeri olduğu, RMR ve RMSEA için ise 0.08 ve daha aşağısı olduğu belirtilmektedir (Marsh ve ark., 2006; Byrne ve Campbell, 1999). Bu kriterler doğrultusunda modelin iyi düzeyde uyum gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3' de verilmiştir.

Benzer Ölçek Geçerliliği

Benzer ölçek geçerliliği kapsamında 130 üniversite öğrencisine OMÖ-K ile birlikte Zung Depresyon Ölçeği (ZDÖ), Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) ve Yaşam Yönelimi Testi (YYT) uygulanmıştır. OMÖ-K ile ZDÖ arasında beklenen yönde negatif anlamlı bir ilişki (.48, $p<.001$) bulunmuştur. OMÖ-K ile YDÖ arasında yine beklenen yönde pozitif anlamlı bir ilişki (.61, $p<.001$) elde edilmiştir. Son olarak OMÖ-K ile YYT arasında ise beklendiği gibi pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki (.51, $p<.001$) elde edilmiştir. Elde edilen bu sonuçlar OMÖ-K' nun geçerliliğine kanıt olarak değerlendirilebilir.

Güvenirlilik Çalışmalarına İlişkin Bulgular

OMÖ-K' nun güvenirliliğini ortaya koymak üzere Cronbach alfa iç tutarlık ve test tekrar test yöntemleri kullanılmıştır. 321 kişiden elde edilen veriler üzerinden hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .74 olarak bulunmuştur. Test tekrar test güvenirlilik çalışmasında ise OMÖ-K 81 üniversite öğrencisine iki hafta arayla uygulanmış ve iki uygulama arasında .85 korelasyon elde edilmiştir. Elde edilen bu sonuçlar ölçeğin güvenirliliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

OMÖ-K'nun Cinsiyete Göre Farklılığının İncelenmesi

OMÖ-K'na ait puanların cinsiyete ilişkin olarak farklılaşarak farklılaşmadığı bağımsız örneklem

Tablo.3 DFA Modelinin Uyum İyiliği İndeksleri

χ^2	sd	χ^2/sd	AGFI	GFI	NFI	CFI	IFI	RMR	RMSEA
36.05	13	2.77	0.93	0.97	0.92	0.95	0.95	0.044	0.074

için t-test kullanılarak incelenmiştir. Buna göre cinsiyet açısından (kadın $\bar{X} = 24.35$, erkek $\bar{X} = 24.18$, $t_{0.05;317} = .378$, $p = .706$) .05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın amacı Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu' nu Türkçe' ye uyarlamak ve üniversite öğrencilerinde psikometrik özelliklerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda öncelikle ölçeğin orjinal formundan Türkçe' ye çevirisi yapılmış ve "geri çeviri" yöntemiyle dilsel eşdeğerliği sağlayıp sağlamadığı incelenmiştir. Bu aşamadan sonra ilk olarak madde analizi yapılmış ve ölçek maddelerinin ölçeği temsil gücünün yeterli olup olmadığı incelenmiştir. Madde toplam korelasyonlarının değerlendirilmesinde .30 ve üzerinde değer alan maddelerin ölçeği temsil gücünün yeterli olduğu kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2004). Madde analizi sonucu 4. maddenin (*Çekici göründüğümü düşünmüyorum.*) madde toplam korelasyonu değerinin .30' dan düşük olduğu (.17) gözlenerek ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Bu aşamadan sonraki analizler geriye kalan 7 madde üzerinden yapılmıştır. OMÖ-K' nun güvenilirliği iç tutarlık ve test tekrar test yöntemleriyle hesaplanmıştır. Güvenirliğe yönelik elde edilen sonuçlar ölçeğin kabul edilebilir düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

OMÖ-K' nun yapı geçerliğini ortaya koymak üzere açılımlayıcı (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. AFA ile ölçeğin orijinal formunda olduğu gibi tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. DFA ile ise ölçeğin tek faktörlü yapısının Türk üniversite öğrencilerinde doğrulanıp

doğrulanmayacağı incelenmiştir. DFA ile tek faktörlü modelin doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında ayrıca benzer ölçek geçerliği yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla OMÖ-K ile Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ), Yaşam Yönelimi Testi (YYT) ve Zung Depresyon Ölçeği (ZDÖ) arasındaki ilişkiler incelenmiştir. OMÖ-K ile YDÖ ve YYT arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur. OMÖ-K ile ZDÖ arasında ise negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Tüm bu sonuçlar OMÖ-K' nun geçerli bir ölçme aracı olduğuna kanıt olarak değerlendirilebilir.

Ayrıca bu çalışmada OMÖ-K toplam puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiş ve toplam puan açısından kadın ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bu sonuç daha önce yapılan çalışmalarla da (Argyle ve Lu, 1990; Furnham ve Berwin, 1990; Liaghatdar ve ark., 2008) örtüşmektedir.

OMÖ-K, bu haliyle 7 maddelik beşli Likert tipi (1-Hiç Katılmıyorum, 5-Tamamen Katılıyorum) öz bildirim tarzı bir ölçek haline gelmiştir. Ölçeğin kısa ve kolay uygulanabilir oluşu nedeniyle Türk toplumunda pozitif psikolojiye yönelik araştırmalarda önemli bir ihtiyacı karşılayacağı umulmaktadır.

Sonuç olarak, (1) OMÖ-K' nun Türk üniversite öğrencilerinin mutluluk düzeylerini ölçmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu (2) OMÖ-K ile yaşam doyumu, iyimserlik ve depresyon arasında manidar korelasyonlar bulunduğu, (3) OMÖ-K' ndan elde edilen puanlar açısından cinsiyetlere göre bir farklılık olmadığı ve (4) ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Kaynaklar

- Abdel-Khalek, A. M. (2006). Measuring happiness with a single-item scale, *Social Behavior and Personality*, 34,(2), 139-150.
- Argyle, M. ve Lu, L. (1990). The happiness of extraverts. *Personality and Individual Differences*, 11,1011-1017.
- Argyle, M. ve Lu, L. (1990). Happiness and social skills. *Personality and Individual Differences*, II, 1255-1261.
- Argyle, M., Martin, M. ve Crossland, J. (1989). Happiness as a function of personality and social encounters. In J.P.Forgas ve J.M.Innes (Eds.), *Recent Advances in Social Psychology: an international perspective* (pp.189-203). North-Holland: Elsevier.
- Aydın, G. ve Tezer, E.(1991). İyimserlik, Sağlık Sorunları ve Akademik Başarı İlişkisi. *Psikoloji Dergisi*,7, (26), 2-9.
- Büyüköztürk, Ş. (2004) *Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Byrne, B. M. ve Campbell T. L. (1999). "Cross-cultural comparisons and the presumption of equivalent measurement and theoretical structure: a look beneath the surface". *Journal of Cross Cultural Psychology* 30, 555-574.
- Callaway, R. J. (2009). Confirmatory factor analyses of two social desirability scales and the investigation of their contribution to measures of well-being. Unpublished Master Thesis. The University of British Columbia. Okanagan.
- Cruise, S. M., Guckin, C. M. ve Lewis, C. A.(2006). Internal consistency, reliability, and temporal stability of the oxford happiness questionnaire short-form: test-retest data over two weeks. *Social Behavior and Personality*, 34(2), 123-126

- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. ve Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49, 71-75.
- Francis, L. J. ve Katz, Y. (2000). The internal consistency reliability and validity of the Hebrew translation of the Oxford Happiness Inventory. *Psychological Reports*, 87, 193-196.
- Furnham, A. ve Berwin, C. R. (1990). Personality and happiness. *Personality and Individual Differences*, 11, 1093-1096.
- Furnham, A. ve Cheng, H. (1999). Personality as predictors of mental health and happiness in the East and West. *Personality and Individual Differences*, 27, 395-403.
- Gençdoğan, B. (2001). Zung Depresyon Ölçeğinin Üniversite Öğrencileri İçin Geçerlik Güvenirliği ile Faktör Yapısı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Hills, P. ve Argyle, M. (2002). The Oxford Happiness Questionnaire: a compact scale for the measurement of psychological well-being. *Personality and Individual Differences* 33, 1073-1082.
- Karasar, Niyazi (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 7. Basım, Ankara: Sim Matbaası.
- Kline, Rex B. (2005). *Principles and practice of Structural Equations Modeling*. New York: Guilford Press.
- Köker, S. (1991). Normal ve Sorunlu Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Lewis, C. A., Francis, L. J. ve Ziebertz, H. G. (2002). The internal consistency, reliability and construct validity of the German translation of the Oxford Happiness Inventory. *North American Journal of Psychology*, 4, 211-220.
- Liaghatdar, M. J., Jafari, E., Abedi, M. R. ve Samiee, F. (2008). Reliability and validity of the Oxford happiness inventory among university students in Iran. *The Spanish Journal of Psychology*, 11(1), 310-313.
- Lu, L. ve Shih, J. B. (1997). Personality and happiness: is mental health a mediator? *Personality and Individual Differences*, 22, 249-256.
- Lyubomirsky, S. ve Lepper, H. S. (1999). A measure of subjective happiness: preliminary reliability and construct validation. *Social Indicators Research*, 46: 137-155.
- McGreal, R., ve Joseph, S. (1993). The Depression-Happiness Scale. *Psychological Reports*, 73, 1279-1282.
- Marsh, H. W., Hau, K.T., Artelt, C., Baumert, J. ve Peschar, J. L. (2006). OECD's brief self-report measure of educational psychology's most useful affective constructs: cross-cultural, psychometric comparisons across 25 Countries. *International Journal of Testing*, 6 (4), 311-360.
- Meyers, L. S., Gamst, G. ve Guarino, A.J. (2006). *Applied Multivariate Research. Design and Interpretation*. California: Sage Publication.
- Myers, D. G. ve Diener, E. (1995). Who is happy? *Psychological Science*, 6 (1), 10-17.
- Neto, F. (2001). Personality predictors of happiness. *Psychological Reports*, 88, 817-824.
- Peterson, C., Park, N. ve Seligman, M. E. P. (2005). Orientations to happiness and life satisfaction: the full life versus the empty life. *Journal of Happiness Studies*, 6, 25-41.
- Schevier, M. F. ve Carver, C. S. (1985). Optimism, coping and health: assesment and implications of generalized outcome expectancies. *Health Psychology*, 4, 219-247.
- Seligman, M. E. P. ve Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: an introduction. *American Psychologist*, 55, 5-14.
- Şeker, H. ve Gençdoğan, B. (2006). *Psikolojide ve eğitimde ölçme aracı geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Zung, W.W. K. (1965). A Self-rating Depression Scale. *Archive General Psychiatry*, 12